

Multipel Sklerose

MS-kurs 10.2024

Espen Tretnes Eikeland
Konstituert overlege
Neurologisk avdeling, Molde

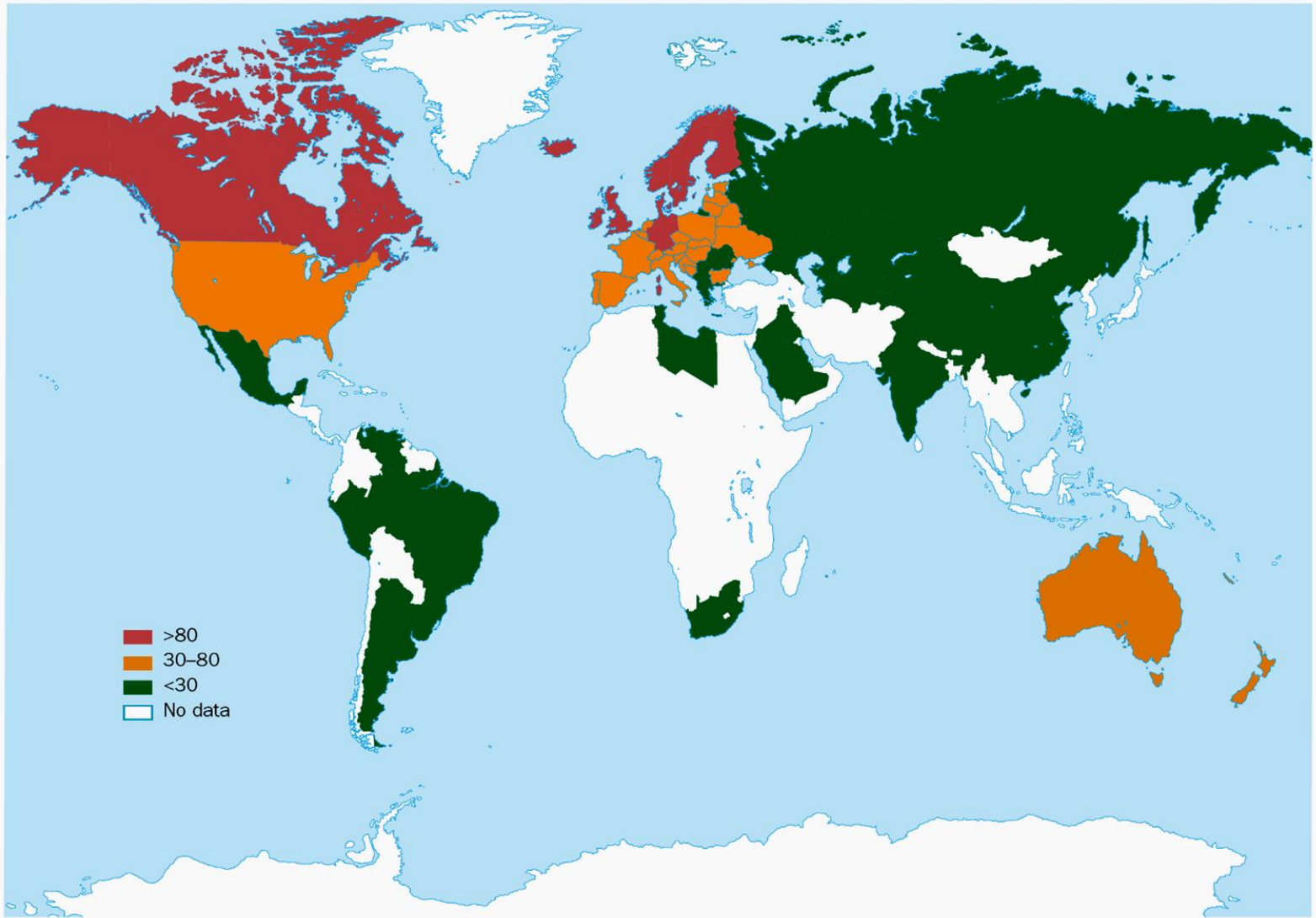

Hva er Multippel Sklerose

- MS er en relativt hyppig neurologisk sykdom
- Den typiske pasienten som får diagnose er ung voksen 20-40 år
- Ingen unike symptomer, men mange karakteristiske symptomer

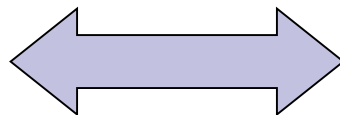
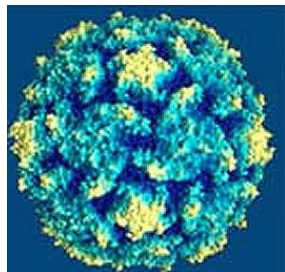
”MS-epidemiologi”

- Ca 13000 personer i Norge har MS
- ca.5 pr. 100 000 får MS hvert år
- Økende forekomst
- Kvinner x 1,5-2
- Møre og Romsdal
  - Ca 900

Worldwide prevalence of multiple sclerosis per 100 000 population.

Årsaker til MS

MS

21:44

🔒 dagbladet.no

Dagbladet

SISTE NYTT

LOGG INN

NY FORSKNING:

Kysseykke mulig hovedårsak

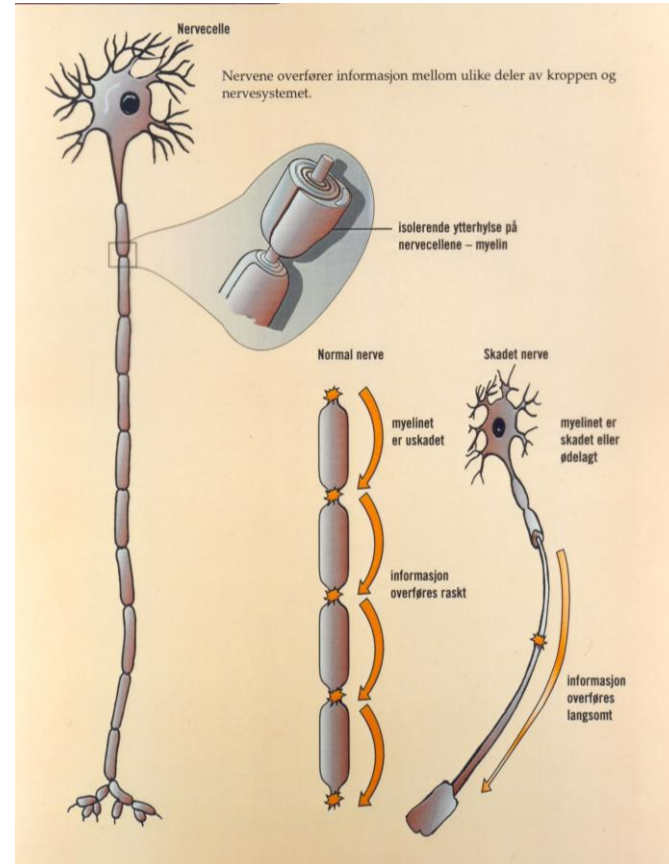
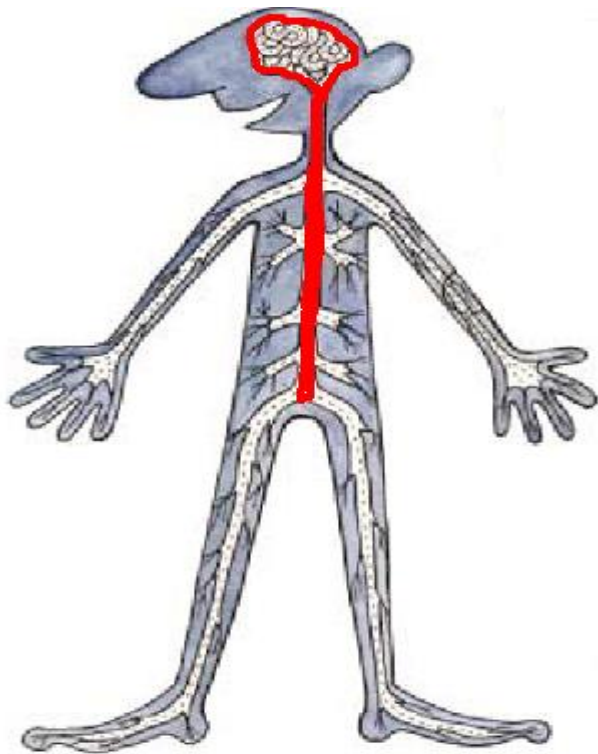
til MS

Lettelsene kommer

tiredag

Såkalt "demyelinisering", hva er det?

MS diagnosen

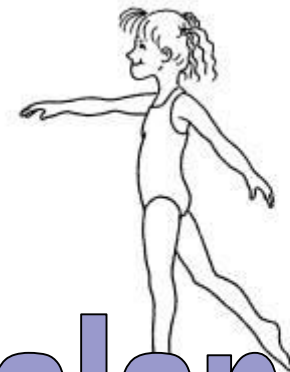
- Symptomer
- MR
- Ryggmargsvæske
- Nevrofysiologisk undersøkelser (VER)

- Utelukke andre sykdommer

De vanligste symptomer

Ca 70%
F
O R
M E G
E T H Å Debut hos
N D G Ø R ca 25%
D I G F O R
F Æ R D E L I
G T N Æ R S Y N E T
Syn

Nummenhet og prikkinger

Balanse

Gange

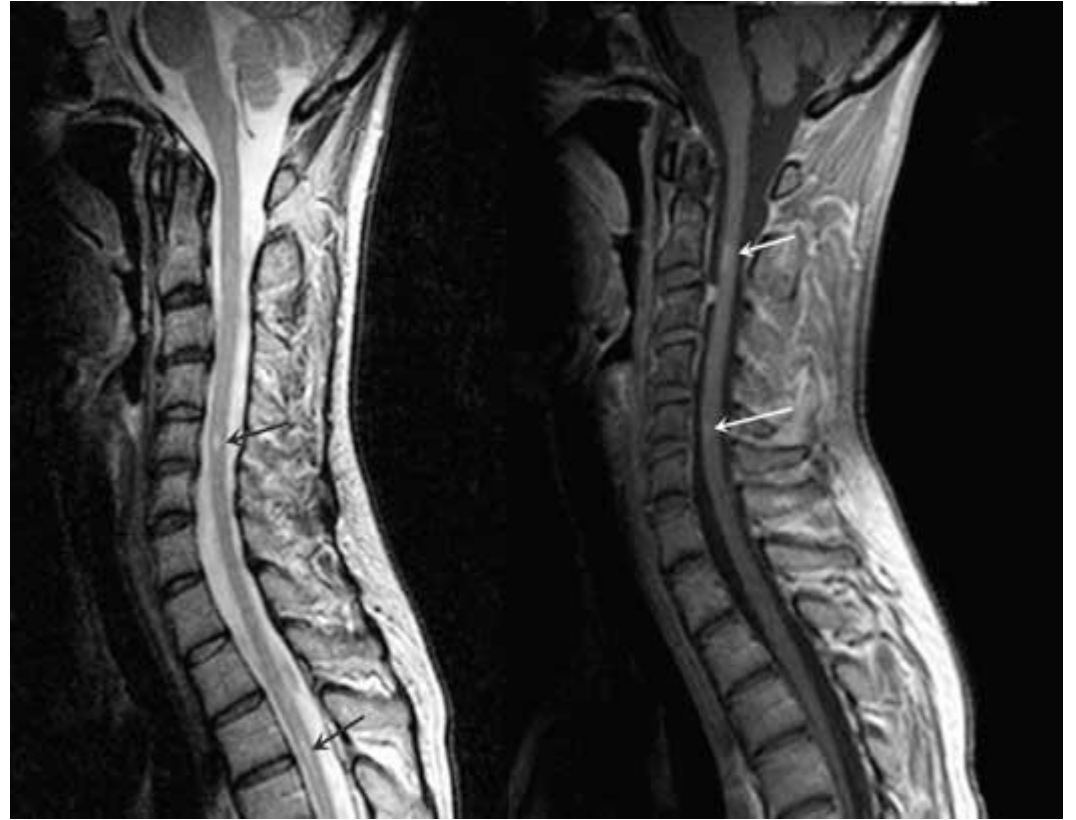
Depresjon
Hukommelse

Uthoffs fenomen

Blære/tarm funksjon

Smarter

Seksualfunksjon

Områder i hjernen og ryggmargen med «lesjoner» eller «plakk»

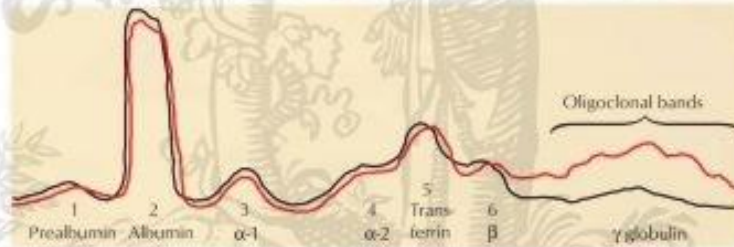
Multiple Sclerosis: Diagnostic Tests—Spinal Fluid

Cerebrospinal fluid electrophoresis

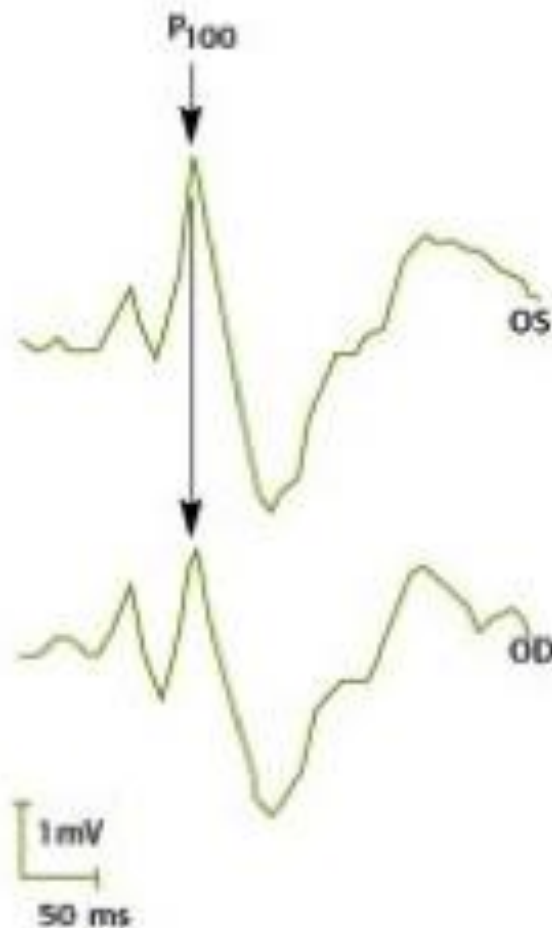
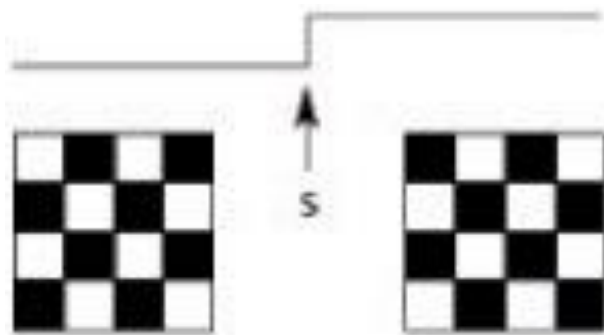

Computed recordings

— Normal
— Multiple sclerosis

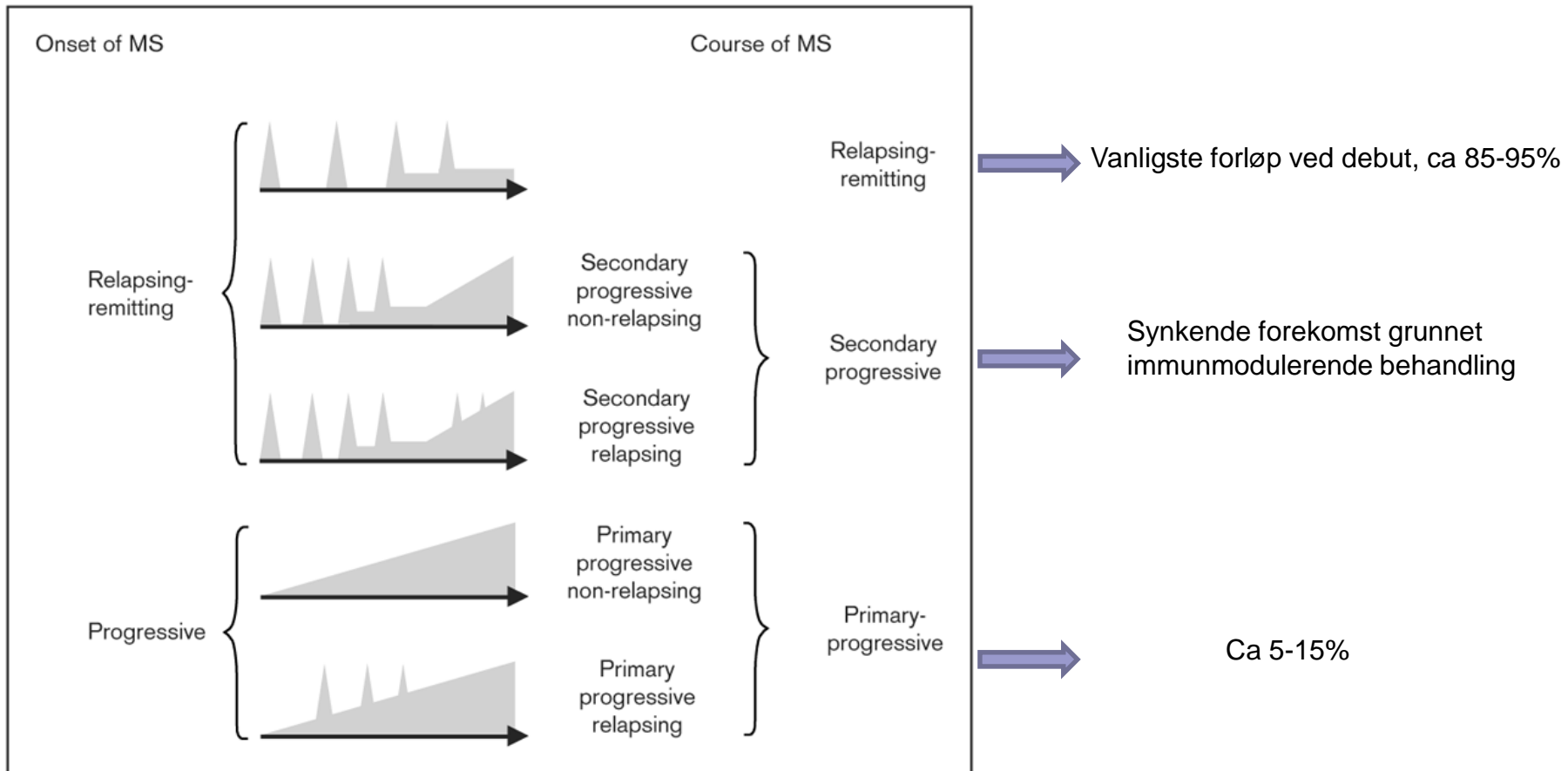
ELSEVIER

OS = linkeroogcurve
 OD = rechteroogcurve
 S = stimulans

1. nervus opticus
2. chiasma opticum
3. pulvinar thalami
4. tractus opticus
5. colliculus superior
6. radiatio optica
7. area striata

Ulike typer MS

The Expanded Disability Status Scale (EDSS)

MS behandling

- Attakkforebyggende behandling
«bremsemedisin»
- Attakkbehandling
- Symptomlindrende behandling
- Forskning

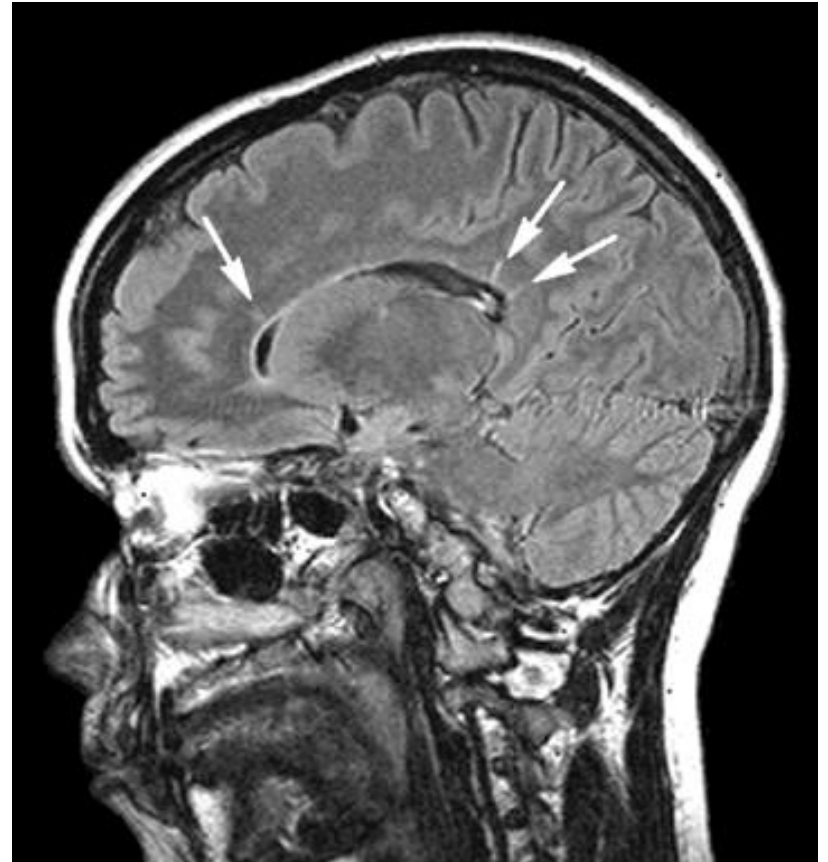

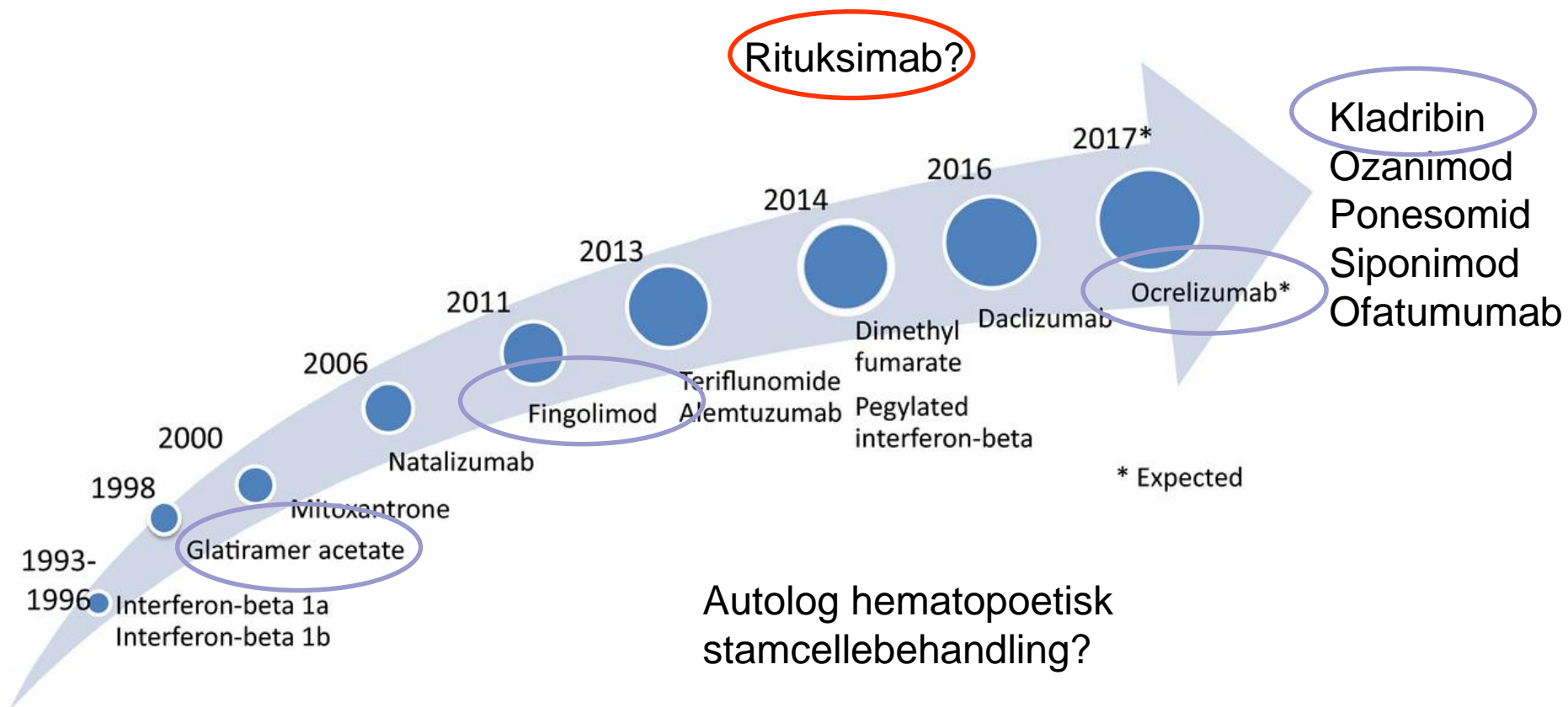
Behandling med effekt på sykdomsutvikling

- Behandling aktuell ved aktiv sykdom
- Ingen forebyggende behandling ved primær progressiv sykdom

- Redusere antall atakker
- Redusere alvorligheten av atakk
- Redusere utvikling av sykdommen
- Redusere utvikling av funksjonssvikt
- Dempe betennelsesforandring er i hjernen/ryggmarg

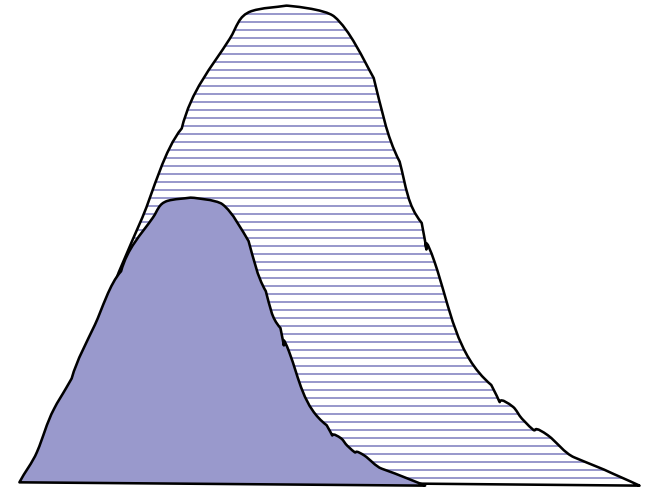

Sykdomsmodifiserende behandling ved MS

Attakk behandling

- Attakk med funksjonsutfall
- Steriodebehandling
- Obs! infeksjon, spesielt urinveisinfeksjon

- Bivirkninger
  - Oppstemthet, depresjon, søvnforstyrrelse, hodepine, flushing

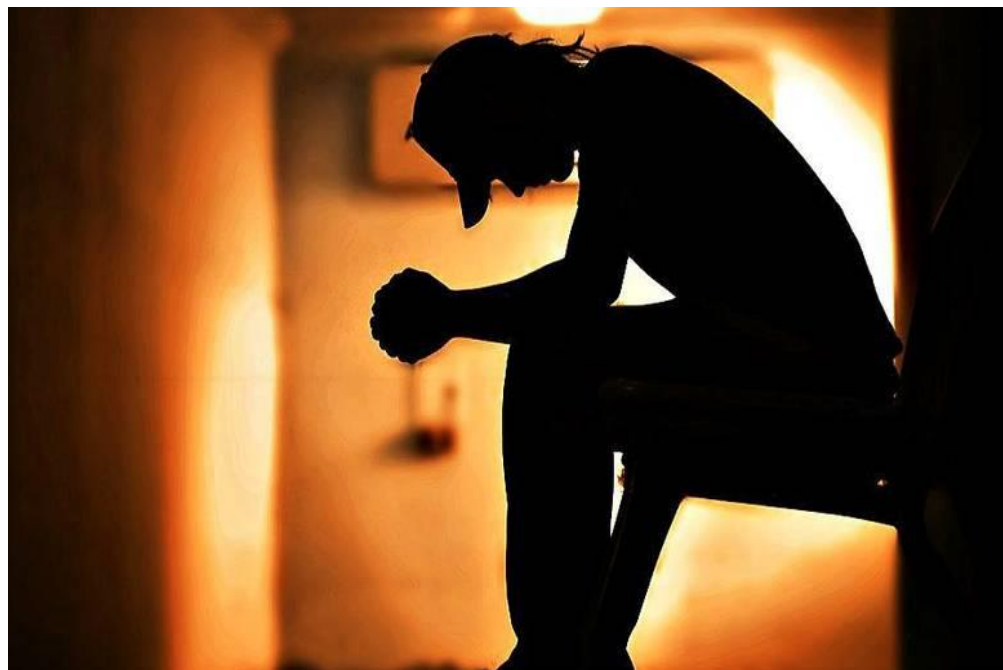
Symptomlindrende behandling

- Depresjon og mental svikt
- Smerter
- Spastisitet /Stivhet
- Fatigue /Utmattelse
- Vannlatings- og avføringsforstyrrelse
- Seksuelle forstyrrelser
- Gangvansker

Depresjon og mental svikt

- Depresjon

- Kartlegge årsak
- Informasjon
- Samtaleterapi
- Fysisk aktivitet
- Medikamenter

- Mental svikt

- Kartlegging og rådgiving
- Tilrettelegging
- Omskolering

Smerter

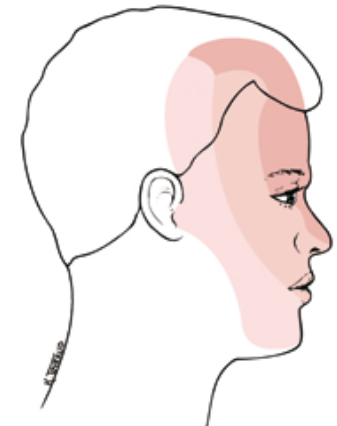
- Muskel-skjellett relaterte smerter
- Trening
- Fysioterapi
- Ibux og Paracetamol
- Sarotex

- Nevropatiske smerter
- Trigeminusnevralgi
- Lhermitte`s tegn

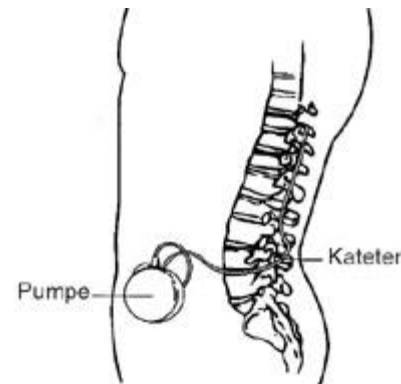
- Nevropatisk smerte
  - Neurontin/Lyrica/Sarotex
  - Tegretol
  - Flere

Spastisitet

- Trening og tøyeøvelser
- Fysioterapi
- Medikamenter
  - Tabletter
  - Baklofenpumpe
  - Botox
  - Sativex

Fatigue (Utmattelse)

- Fysisk aktivitet
- Søvnhygiene
- Lytte til kroppen
- Være så aktiv som mulig

Modiodal?

x12003166 fotosearch.com

Blære- og tarmforstyrrelser

■ Blære

- Dårlig tømning
  - RIK
- Overaktiv blære
  - Tabletter
- Inkontinens

■ Tarm

- Obstipasjon:
  - Fiber, væske, fysisk aktivitet, regelmessig tømning
  - Bløtgjørende medikamenter

■ Inkontinenssenteret

- Botox
- Stimulator

Seksuelle plager

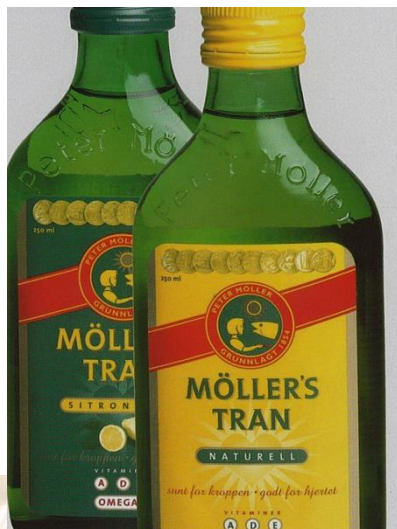
- Sammensatt årsaksbilde
  - Depresjon, utmattelse
  - Bivirkning til medikamenter
  - Blære- og tarmforstyrrelse
  - Funksjonsnedsettelse
  - Smerter
  - Tørre slimhinner
- Medikamenter og mekaniske hjelpemidler

Gangvansker

- Fysioterapi og trening
- Balanseøvelser
- Hjelpemidler
  - F.eks ved droppfot
- Ved spasmer
  - Spasmolytika
- Fampyra:
  - Effekt hos ca 30 %
  - Også effekt hos primær progressive

Generelle råd

Oppfølging

- Regelmessige kontroller i nevrologisk poliklinikk
- Regelmessige MR etter MS-protokoll
- Fastlege

Oppfølging

- Nye plager
- Forverring
- Resepter
- Rehabilitering
- Legeerklæringer
- Sykemelding

